

Sedem pesmi sestavlja drugi cikel zbirke: Na hlohlih sneg. Ironične sklenjenosti pesniških besedil iz prvega cikla ni več in s tem ne enotnosti, sukcesivnosti misli: vrstice pesmi postanejo samo asociacijsko seštevanje izrekov, nekakšnih aksiomov, ne da bi bili med seboj v logični povezavi (prva, četrta, sedma). Drugo, tretjo in peto pesem cikla uvajajo iste besede, ki se ponavljajo na začetkih vsake vrstice do konca pesmi, tako da nastanejo nekakšni asociacijski zapiski določenih človekovih lastnosti, navad, opravil, posameznikove zgodovine na način naštevanja in seštevanja.

Tretji cikel, Buča na paro, obsega deset tekstov, navideznih dialogov, notranjih monologov. Anketni nivo spraševalca in anketiranca ironizira, kako ugotavlja posameznikovo identičnost, avtentičnost: »Pa moški Vas še privlačijo / Še Ampak o tem raje kdaj drugič Zdaj moram zračunati koliko strani / bi imela ta in ta knjiga če bi od skupnih 144 strani s 24 / vrsticami na vsaki strani / ostalo 80 strani nespremenjenih ostalih 56 / pa potiskanih z 32 vrsticami na vsaki strani« (str. 41).

Četrty cikel, Npravi si sam, ironizira navodila, »recepte« dnevene proizvodnje in porabe. »Poljubno število golih in čimbolj črnih zamorcev obeh spolov si na / kakršnemkoli dobro zasneženem terenu razpostavlja zdaj v to zdaj / v ono popolnoma po lastnem okusu urejeno grafično kompozicijo / Pa dosti ustvarjalnega užitka« (str. 49). Dvanajst pesmi cikla Lump in jovo na novo je zaporedje besed, s samostojnimi pomeni-samostalnikov s področja predmetnosti, nanizanimi v nečlenjeno zaporedje, v predmetni katalog, inventar stvari. Brvarjeva druga zbirka Kdo je ubil Holoferna izrazito nadaljuje lastna izhodišča iz Slikanice. Odsotnost ontoloških problemov, metafizike, na jezikovni ravni pa sleherne metaforike, simbolnosti so za Brvarja (in slovensko liriko) že znan pojav, tako da smo z

drugo zbirko dobili približno enako strukturo, kot se nam je razodela v Slikanici, to pa pomeni vztrajanje pri doseženem pesniškem nivoju.

Marjan Pungartnik

ŽALOSTINKA ZA GALJOTOM

Pesniški prvenec Marjana Pungartnika,* obsega dvanajst ciklov (nekateri obsegajo samo eno pesem). Že v Sončnicah, prvem ciklu zbirke, je razviden avtorjev odnos do pesniških besedil, do poezije in njenega bistva: poezija mu pomeni »lepo besedo«, možnost vračanja nedožitih otroških ljubezni, sanj, hrepenenj: vzpostavljen je konflikt med pesniškim subjektom in objektivno stvarnostjo; rezultat je pesem, izrekanje temeljne razlike med objektom in subjektom, njeno samozavedanje. Spomin na očeta, impresije dneva, očetovih opravil, dnevnega rituala, dopolnjuje spoznano pesniško izhodišče, znano v slovenski liriki vsaj že pri Murnu. Cikel Jesen nadaljuje kmečko tematiko, poezijo vrača kmečki idili, skicam že skoraj pozabljenih (dolža krav, skrivnostno vodenje krave k biku). Naslednja cikla, Praznik in Prinesite potniku pijače, že znane tematike ne razširjata. Tematski premik pomeni šele cikel O galjotu in desetnici: uvodna pesem zavazuje avtorja nenehnemu »odsevanju svojih jeder«, pisanju lirike. Pesništvo je klic subjekta, njegove subjektivitete, rezultat in dokaz le-te je nenehno odločanje za pesem, za liriko, za poezijo. Motiv galjota in desetnice pomeni obsodbo »velikega obdobja krivične ureditve«, paradoks civilizacije in civilizaci-

* Marjan Pungartnik, *Žalostinka za Galjotom*. Obzorja Maribor 1973, opremil Andrej Habič, str. 81.

rane družbe: »res dodelana pročelja res higienska stranišča kjer si odpočiva / ko se ji zbirajo deževnice v krilu toda nihče je ne vzame v zakup« (str. 52). Beseda je samo izdaja, neavtentičnost: »škripač sem mu rekel šrajač prenažrti skovir / pisarniška poezija ki se ti cedi po gladki bradi« (str. 55). Naslednji cikli ali posamezne pesmi: Žalostinka za galjotom, Pesmi za karin-lis, Pesem za polbrata, Mrmranje, Pripoved, Za vami je najdaljši pohod, niso več motivno enotni. Zadnja pesem zbirke, Za nami je najdaljši pohod, pomeni že pesnikovo resignacijo: »smrdljivi pi-suh živi od teh zloženih besed tako večer je / njegov glas močviren od plasti v svojem jeziku med žvečenjem / vrtičnega pečla se ves skisan oklepa okornega glasbila (str. 81).

Pungartnikov pesniški prvenec se začenja z »lepoto besede«, pesnik se s svojo besedo identificira, podeljuje ji moč, pomeni mu dokazovanje kmečke idile kot možnost človekove uresničitve, kot uresničitve človeka kot človeka. Po prvih petih ciklih, pesmih, pomeni vrh zbirke cikel O galjotu in desetnici: nenehno zavračanje desetnice, laž besed, izzovejo pesnikov odpor in upor, konec je samo še resignacija, umik, spoznanje nezmožnosti, nesmisla pesniškega postopka. Pungartnikov konflikt je romantičen konflikt, njegova poezija je v funkciji humanistične ideologije, humanističnega človeka, kar je v slovenski liriki več kot tradicionalen pojav, že obdelan in zastarel. Iz prvotne šibke metaforike je opazno stopnjevanje v drugem delu zbirke, to pa govori o pesnikovi inventivnosti. V celoti pomeni pesniška zbirka Žalostinka za galjotom zapoznani odmev romanticizma, danes ne več aktualen pesniški postopek v jasno spoznanem razvojnem loku: od identitetnega razmerja prek njegovega razkrajanja konflikta do resignacije.

Miha Avanzo PRAVICA SKAZICA

Pesniški prvenec Miha Avanze*, sodi v tisto vrsto pesniških zbirk, ki nihajo med iskanjem novega pesniškega izraza in odmiki od njega. Stop v branje zbirke je logična ponazoritev te poti: Odhod, Potovanje, Konec potovanja. Potovanje je iskanje svoje poti, samostojnega pesniškega poizkusa.

V prvem ciklu, Opravki, ubeseduje pesnik vsakdanja opravila: opis, osvobojen sleherne metaforike, spominja na precej pesmi Brvarjeve Slikanice. Avanzova poezija noče obravnavati nikaršnih človekovih problemov, ne bivanjskih, socialnih, filozofskih: »vsa stvar je samo v tem / da živimo od kratkih zgodb * če rečemo živel prvi maj / in imam mir do večera« (17).

Drugi cikel, Vprašanja, razkriva vsaj dve novi značilnosti: odnos do pesnikovanja in človekovo stanje v brezcilnosti. Pesnikovanje je igra, sestavljanje besed: / ... / »potem se usedeš za mizo / potem se usedeš za pisalni stroj / in rečeš: / pesmica pogrni se« (22). Brezciljni človekov položaj, ko doseže že vse, ne vidi prihodnosti, nove poti, pomeni samo še odsotnost »rablja«, edine gonilne sile človekovega ustvarjanja: človek je ustvarjalen le, če ima nad sabo rablja, določen cilj. Dosega cilja je konec ustvarjanja, zato Avanzova misel tudi ne išče zaciljnih možnosti.

V tretjem ciklu, Imena, se začenja pesnikova resignacija. Beseda se je »obrnila vase«, postala brezpomenska, brez sporočilne vrednosti. Doba »vedenja o rečeh« se začenja v trenutku pristajanja na svet, kakršen je, začenja se pot konformizma. Poezija ni več potrebna, svet ne vsebuje več »hamletovskih vprašanj«, ker se ljudje odlo-

* Miha Avanzo, Pravica skazica. Mladinska knjiga, Ljubljana 1973, zbirka Pota mladih, opremil Borut Kovše, str. 58.